

FRANSE POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE TIJDSCHRIFTEN

Lezen voor de tent

Bijna iedere Nederlander op vakantie in Frankrijk is daar wel eens in een kiosk voor kranten en tijdschriften geweest. Eerst even naar de bakker en daarna een krant kopen – een Nederlandse of een Franse. Wie om zich heen kijkt, zal zien dat er in vergelijking met een Nederlandse kiosk veel meer tijdschriften over jagen en vissen zijn, maar ook over geschiedenis. Een collega met een huis in een dorpje van 1100 inwoners in de buurt van Limoges, telde er tot zijn verbazing wel vijftien – met namen als *Historia*, *L'Histoire*, *Histoire & Patrimoine*, *Les Grands Mystères de l'histoire* en *Moyen Âge*. Zelf heb ik er in de stationskiosk van Châteauroux – een niet al te grote stad – ruim twintig geteld.

Geschiedenis in Frankrijk

Als je in Frankrijk bent, zie je al gauw dat op ieder dorpsplein wel een herinneringsteken aan de Eerste en/of Tweede Wereldoorlog te vinden is. Marc Chavannes, jarenlang correspondent in Frankrijk voor NRC Handelsblad en auteur van *Frankrijk achter de schermen* (Amsterdam 2000) vermeldt dat de meeste ambitieuze politici lijvige biografieën hebben geschreven en dat het van goede smaak getuigt om in een beschaafde discussie historische verwijzingen te gebruiken. De televisiezender TF1 meldde op haar website dat geschiedenis een van de passies van de

Fransen is. Bijna 70% van de Fransen geeft aan zeer geïnteresseerd te zijn in geschiedenis, 84% in films over geschiedenis, 68% in oorlogsfilms, en 62% in historische tijdschriften. De zender besteedt dan ook dagelijks aandacht aan historische onderwerpen. In april/mei 2005 kwamen de val van Berlijn, de dood van Mussolini, de zelfmoord van Hitler en de dood van Roosevelt aan de orde. In juni het feit dat Lawrence of Arabia 70 jaar dood is en dat 100 jaar geleden Greta Garbo werd geboren.

Iedere zondag presenteert Jacques Legros op TF1 om 17.50 uur 'Le journal de L'Histoire'. Tijdens de uitzending van 22 mei j.l. stond België in de aandacht. Er werden boeken over België besproken, er was een discussie met o.a. de ambassadeur van België in Frankrijk over 'La Belgique existe-t-elle?' en aandacht voor tentoonstellingen over Belgische onderwerpen (bijvoorbeeld de geruchtmakende expositie over de kolonisatie van de Congo). En daarnaast is er sinds 2 april j.l. 'Ils ont fait l'Histoire' – een programma over biografieën van beroemde personen.

Dat er een grote markt voor geschiedenis moet zijn, blijkt uit de talloze reclames voor andere historische tijdschriften, voor stripboeken over historische onderwerpen, voor boe-

ken, dvd's én de aankondiging van nieuwe historische tijdschriften.

Wat kunt u verwachten van die tijdschriften?

Het is natuurlijk ondoenlijk om in dit bestek zo'n vijftien, twintig bladen te bespreken. We beperken ons derhalve tot recente nummers van vijf tijdschriften: *La Nouvelle Revue d'Histoire*, *Historia*, *Moyen Âge*, *L'Histoire* en *Les Temps Médiévaux*.

L'Histoire heeft wel wat van *Spiegel Historiael*, zeggen mensen die beide bladen lezen. Het blad trekt veel lezers en goede auteurs. Het verschijnt maandelijks en kost € 8,30, als u het thuis, in Nederland, bezorgd wilt krijgen. Het meinummer bevat de gebruikelijke rubrieken: Actualité, Dossier en Recherche.

In Actualité komt in dit nummer onder andere de vraag aan de orde of het nodig was om Hiroshima te bombarderen. Het Dossier (32-55) handelt over de Palestijnen (het leven in Gaza, toen het nog Engels mandaatgebied was, en over het mysterie Arafat). In Recherche artikelen over Trafalgar, de Languedoc en Soissons. Het tijdschrift heeft een aardige website: www.histoire.presse.fr. Naast het maandelijks verschijnende nummer geeft *L'Histoire* vier keer per jaar een aflevering van 'Les collecti-

ons de l'histoire" uit, waarbij een heel tijdschrift is gewijd aan één thema. In juni 2005 verschijnt nummer 27 in deze serie, 'Les grandes batailles de la gauche. De Jaurès à Mitterrand'.

Historia is een van de oudste historische tijdschriften. Gesticht in 1909 en april j.l. toe aan nummer 700. Het blad komt maandelijks uit. Er is ook nog *Historia Thématique*, dat zes keer per jaar uitkomt. Het bestaan van deze thematische *Historia* verklaart waarschijnlijk de opzet van het maandelijks blad zelf, waarin veel aandacht is voor nieuws en nieuwtjes, een flink aantal korte artikelen over uiteenlopende onderwerpen. Nummer 700 is een spécial: ruim veertig pagina's worden gewijd aan 'ces grands hommes qui ont fait l'histoire'. Deze groten worden onderverdeeld in zeven categorieën: de sterren, de politici, de geestelijk leiders, de wetenschappers, de artiesten, de reizigers en de veroveraars. In iedere categorie worden zes groten beschreven. De top drie: 1. Napoleon, 2. Charles de Gaulle en 3. Lodewijk XIV. Het blad komt wat rommelig over, met minder diepgang dan andere tijdschriften. Maar dat zal ook door de opzet komen: meer nieuwsbladachtig. *Historia* kost in de losse verkoop € 4,60, een abonnement € 45.

Moyen Âge is een luxe uitgegeven blad, op mooi glanzend papier en met zeer veel illustraties in kleur. Het blad bestaat al meer dan honderd jaar en geldt als zeer respectabel. Bekende historici publiceren hierin. Het mei-juni nummer van 2005 telt 92 pagina's. Het bevat een aantal langere (8 pagina's) artikelen over

slagers en slagerijen in de Middeleeuwen, over de muurschilderingen van de kapel van Saint-Sébastien de Lanslevillard, en over plaatsen waar van alles te zien is (Carentan b.v.). De artikelen zijn prachtig en deskundig geïllustreerd, zijn geannoteerd, soms gedetailleerd en vragen daardoor enige kennis van de onderwerpen. Kleinere stukken gaan over meubels, ramen, belegeringswerktuigen. Verder boek aankondigingen, recepten en een agenda van belangrijke tentoonstellingen e.d. die er aan komen.

Moyen Âge kost € 5,50 per nummer, een abonnement € 25,50, voor het buitenland (6 nummers) € 28,50.

La Nouvelle Revue d'Histoire (NRH) verschijnt 6 keer per jaar. Losse nummers kosten € 6,-, een abonnement € 32,-. Nummer 18, het mei-juni-nummer van dit jaar, telt 66 bladzijden. Naast nieuws en een boekenrubriek bevat het tijdschrift een interview met een Ruslanddeskundige, een aantal korte artikelen over uiteenlopende onderwerpen als Stonehenge, Iers nationalisme en de val van Constantinopel en een 'Dossier'. Dit dossier gaat over het einde van de Tweede Wereldoorlog, in twaalf korte artikelen, o.a. van Ernst Nolte. NRH heeft de naam nogal rechts te zijn. Een ingezonden brief van de ambassadeur van Turkije over de inhoud en teneur van artikelen over Turkije en de Turkse geschiedenis duiden hier ook op.

Les Temps Médiévaux is wat minder luxe uitgegeven. In nr. 19, april-mei 2005, o.a. een lang artikel (16 pagina's) van prof. Jacques Heers over de val van Constantinopel. Het is een samenvatting van zijn elders in het tijdschrift aangekondigde boek ("A lire de route urgence", roept de uitgever). Verder ondermeer artikelen over de kinderkrusocht, het jaar 1000, Lorenzo il Magnifico, de kruisboog en een regionale attractie (het kasteel van Gisors).

Waarom hebben Fransen zoveel belangstelling voor geschiedenis?

Dat er zoveel aandacht besteed wordt aan de wereldoorlogen, en dan met name aan de eerste is begrijpe-

lijk. De enorme verwoestingen – menselijk, materieel en moreel – hebben diepe sporen nagelaten. Dat verklaart in de ogen van Chavannes de hang naar 'grootheid van de Franse natie', de beleden liefde voor de Franse taal en het korte metten maken met de onafhankelijkheidsdrang van een aantal regio's – die daarmee het *territoire nationale* dreigen aan te tasten.

Maar dat is niet alles, aldus Chavannes. Want 'de geschiedenis voedt van oudsher Frankrijks nationale zielenleven'.

In de *Volkskrant* van 14 maart j.l. schrijft Fokke Obbema dat de 'Fransen (zich) laven aan de geschiedenis'. Met name hun eigen geschiedenis, want 'wij zien onszelf graag als de motor van de geschiedenis van de mensheid'.

Toch waren er historici die bang waren dat de Fransen hun geschiedenis zouden vergeten. Met zijn *Les lieux de mémoire* (7 delen) heeft Pierre Nora in de jaren tachtig en negentig fors bijgedragen aan het opwekken van de belangstelling voor de Franse geschiedenis. Aan bod komen grote momenten, groten monumenten, feestelijke gebeurtenissen, eet- en drinkgewoonten, beroemde mannen als Napoleon en Victor Hugo, en beroemde plaatsen als Lascaux, Vézelay, Versailles.

Tot slot

Onderwijs en opvoeding hebben altijd een belangrijke rol gespeeld in de kijk van Fransen op de geschiedenis. Daar wordt hen geleerd wie de grote mannen uit de geschiedenis zijn, daar wordt het belang van de Franse natie geleerd. Er is keuze genoeg in de kiosk, probeer eens wat uit – de tijdschriften zijn over het algemeen vrij gemakkelijk te lezen en dus ook geschikt voor bij het zwembad, het strand, voor de tent etcetera.

Wim Rongen

Met dank aan Nathalie Lagoutte en Henk Botter. ■